

21 вересня
2018 року
№. 18
(1436)

www.chnpp.gov.ua

«Чорнобиль: територія змін»

У віденському офісі ООН у рамках 62-ї Генеральної Конференції МАГАТЕ відбулося урочисте відкриття міжнародної виставки, яка триватиме до 21 вересня

Чорнобильська АЕС, ДАЗВ та Україна в цілому вперше беруть участь у подібному заході та презентують свій стенд. Робота стенду організована за сприяння Постійного представництва України при міжнародних організаціях у Відні, компанії NOVARKA, VINCI, Holtec International, а також Європейської Комісії та ЄБРР.

ЧАЕС на цьому заході представляють начальник відділу міжнародного співробітництва та інформації Віталій Медвідь та співробітник відділу інформацій-

них технологій та обчислювальних систем Ігор Лишиленко.

Близько 20 країн презентували на виставці свої експозиції. Стенд України показує досягнення країни у подоланні наслідків Чорнобильської катастрофи, знятті ЧАЕС з експлуатації та перетворенні об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему, а також позитивний потенціал зони відчуження.

Третий подъём Арки: как это было

Пять лет назад, в сентябре 2013-го, на площадке сборки нового безопасного конфайнмента была выполнена уникальная операция. Речь идет об одном из подъемов Арки, а точнее — о третьем подъеме Восточной части Арки, начатом 14 сентября и завершившемся спустя месяц, 11 октября 2013 года.

Важно подчеркнуть, что столь масштабный проект, как строительство нового безопасного конфайнмента, впервые реализуется в Украине, причем сроки выполнения непосредственно физических работ в рамках проекта достаточно сжатые.

Для справки. Первые партии основных металлоконструкций были поставлены на площадку ГСП ЧАЭС в марте 2012 года. Монтаж Арки начался 26 апреля 2012 г., а уже через 7 месяцев, 24 ноября 2012 г., был осуществлен первый подъем, в результате которого было успешно поднято 5300 тонн металлоконструкций. Высота Арки после первого поддомкрачивания составила 53 метра. 13 июня 2013 г. выполнен второй подъем восточной части Арки, которая на тот момент весила 9100 тонн.

Третий подъем Арки отличался от предыдущих операций, так как включал в себя несколько этапов. Первый этап — поддомкрачивание Арки на высоту чуть более 110 метров. Физическая часть данной операции выполнялась 14-16 сентября 2013 года. После этого был выполнен монтаж боковых сегментов арки, а также опорных частей. Во время выполнения этих операций конструкция арки, а это 11 516 тонн основных металлоконструкций, не стояла на земле, а буквально висела в воздухе, опираясь на башни системы поддомкрачивания! Параллельно были смонтированы пути надвигки и другие вспомогательные конструкции на фундаментах монтажной зоны. 11 октября 2013 года был выполнен процесс передачи нагрузки от Арки на фундамент. Специалисты уверены: примененное при строительстве Арки техническое решение, с учетом размеров и веса монтируемой конструкции, уникально и имеет право на то, чтобы напомнить о нем общественности неоднократно.

Для справки. 01 - 03 апреля 2014 г. была успешно осуществлена операция по перемещению Восточной части Арки НБК в зону ожидания — на 112 м по направлению к объекту «Укрытие».

Первый подъем Западной части Арки выполнен 26 — 27

апреля 2014 г. Конструкция поднята на высоту 23 метра и зафиксирована системой блокировки в подвешенном состоянии для монтажа боковых сегментов (4579 т. основных м/к).

19 мая 2014 г. западная часть опущена и зафиксирована на стопорных устройствах с передачей 100% нагрузки на фундаменты.

Второй подъем западной части Арки выполнен 02 - 04 августа 2014 г. Масса конструкции составляла 8 351,73 т. Конструкция поднята на высоту 32,2 м и зафиксирована системой блокировки в подвешенном состоянии для монтажа боковых сегментов. Общая высота западной части Арки достигла 85,49 м.

26 августа 2014 г. западная часть Арки после второго поддомкрачивания опущена и зафиксирована на стопорных устройствах с передачей 100% нагрузки на фундаменты.

3-й подъем (10772 т основных м/к) западной части Арки успешно завершён 12 ноября 2014 г. Арка установлена на опорные узлы и зафиксирована в стопорных устройствах, нагрузка передана на фундаменты.

26 ноября 2014 г. выполнен 1-й этап обратной надвигки Арки. Восточная часть арки перемещена на 25 метров в сторону западной. С 24 июля по 04 октября выполнялось соединение западной и восточной частей Арки.

28 ноября 2015 г. завершена операция поддомкрачивания западного моста системы основных кранов (СОК). 07 декабря 2015 г. выполнена передача нагрузки с системы подъема на подкрановые балки. 16 декабря 2015 г. произошло перемещение западного моста СОК в зону ожидания. 18 февраля 2016 г. выполнена установка мобильной инструментальной платформы на восточный мост. 01 апреля 2016 г. завершена операция поддомкрачивания восточного моста СОК. 08 апреля 2016 г. выполнена передача нагрузки с системы подъема на подкрановые балки.

14 ноября 2016 г. начаты работы по надвигке Арки — конструкция перемещена на 23 м. в сторону объекта «Укрытие». 15 ноября пройдено 17 м. 21 ноября после небольшой паузы, связанной с завершением монтажа оборудования, возобновлены работы по надвигке. Арка перемещена на 61 м. 22 ноября объект был перемещен на 55 м. Общее расстояние — 156 м. 25 ноября перемещение составило 68,124 м. Общее расстояние — 224,46 м. 26 ноября Арка перемещена на 50 м. Общее расстояние — 274,46 м.

27 ноября 2016 объект установлен в проектное положение. Общее расстояние перемещения Арки — 327,5 м.

29 марта 2017 г. завершена работа по передаче нагрузки на постоянные опоры Арки.

ПРОЕКТ СВЯП-2

Протягом вересня за проектом СВЯП-2 виконувалися наступні роботи:

Основні роботи:

- перекладання кабелів систем освітлення;
- встановлення нового фільтрбокса фільтра НЕРА;
- встановлення огорожі у прим. 313;
- страхувальне обладнання у прим. 304;
- фарбування контейнерів ТРО;
- комплектація виконавчої та здавальної документації;
- пуско-налагоджувальні роботи основного технологічного обладнання та допоміжних систем.

Усування зауважень за результатами випробувань та перевірок:

- регулятора системи примусового газового осушення, системи вакуумного осушення та системи заповнення гелієм, системи подачі азоту;

- системи транспортування пеналів;
- стола поводження з пошкодженим паливом;
- системи господарсько-питного водопостачання;
- системи підпору повітря у будівлі УПВПЗ.

Організаційні заходи:

- з підготовки до випробувань гелієвого шукача протікань;
- попередні перевірки та підготовка до індивідуальних випробувань всмоктувального пристрою.

Також виконувалися комплексні випробування системи поводження з паливним патроном.

Генеральним підрядником проекту є компанія «Holtec». Роботи на майданчику виконують залучені «Holtec» субпідрядні організації: ЦПІ, ЮТЕМ, УТБ, ЗЕМ, ЕПІ, БЕМ, «Крансервіс», «Кондиціонер». Усього до робіт було залучено 145 осіб. Для виконання задач на майданчику використувувалась також 1 одиниця вантажної техніки.

Поточні роботи на НБК

Станом на 20 вересня за проектом будівництва НБК виконувалися наступні роботи:

Герметизація між Технологічною будівлею і деаераторною етажеркою в осях 63-65, по ряду В1: завершено роботи з монтажу металоконструкцій для влаштування герметизації. Триває прибирання робочих місць.

Технологічна будівля і допоміжні споруди

Монтаж наступних систем:

- системи сейсмічного контролю і метеоконтролю (монтаж устаткування систем завершено, тривають роботи з підключення кабелів і налагодження обладнання);
- систем ІСУ та СРК (монтаж і підключення обладнання в блоці фільтрів, укладання кабельної продукції).

Завершуються монтажні роботи по системі подачі стисненого повітря. Тривають електромонтажні роботи в будівлі насосної станції пожежогасіння. Тривають роботи по системі протидимного захисту в частині перепідключення клапанів, зі шліфування, ґрунтування, шпаклювання, заливки, фарбування підлог, стін і стель всередині ТБ і шлюзу доступу пожежних підрозділів.

Виконуються роботи з влаштування зовнішнього і внутрішнього простору НБК:

- електрообігріву трубопроводів, теплоізоляція трубопроводів зовнішніх інженерних мереж;
- контуру заземлення щогл відеоспостереження;
- гідроізоляції стін і днища в басейнах збору зливових вод;
- герметизація компенсаційних швів північного басейну збору зливових вод;
- ремонт внутрішньої і зовнішньої обшивки Арки;

- усунення зауважень Замовника через наявність зазорів (проектів, що допускають перетікання повітря з подаркового простору) в деяких місцях примикання відкидних панелей до Арки, або до існуючих конструкцій ОУ, а також примикання анкерів герметизації до конструкцій ОУ.

Тривають пуско-налагоджувальні роботи:

- у північному і південному вентиляційних центрах;
- системи вентиляції;
- системи пожежогасіння та пожежної сигналізації.
- системи протипожежного захисту;

Дороги та тротуари

- очищення та герметизація температурних швів в бетонному покритті доріг і тротуарів.
- ремонт тріщин в бетонному покритті доріг і тротуарів.

Туристів восени рахують

краще один раз побачити, ніж сто разів почути! Під час візиту відвідувачі отримують унікальну можливість пройти тими шляхами, якими ходять працівники станції. Тим туристам, які їдуть до Чорнобильської АЕС зі Славутича, вдається взагалі повністю зануритися в атмосферу ЧАЕС — адже вони добираються до станції тією ж електричкою, якою працівники щодня їдуть на роботу. Подальше детальне знайомство з роботою станції для даного туристичного потоку починається з контрольно-перепускного пункту «Семиходи», де розміщується найбільший санітарний пропускник ЧАЕС.

Пройшло півроку з того моменту, як 16 березня 2018 року Чорнобильська АЕС започаткувала новий туристичний сервіс і відкрила унікальні тури власними об'єктами. Впровадженою у березні електронною системою подання заявок за півроку скористалися туристи з Німеччини, Чехії, Японії, України, США, Словаччини, а також представники далеких екзотичних куточків світу: Мексики, Гонконгу, Аргентини, Нової Зеландії, Китаю, Індії тощо. Загалом було подано 121 заявку, завдяки чому —

станом на кінець серпня — у рамках даного проекту промисловий майданчик відвідали більше 600 осіб, і до кінця вересня кількість відвідувачів зросте до 784 осіб. Найбільша туристична активність, звісно, зареєстрована у травні, що, безумовно, пояснюється щільною насиченістю інформаційного і соціального просто-

ру темою Чорнобиля. Втім, цікавість до поїздок на ЧАЕС зростає: на вересень - жовтень вже подано 28 заявок на відвідування станційних об'єктів.

Як показала практика, відвідувачі отримують повне уявлення про роботу станції та про проекти, які реалізуються на промисловому майданчику. Не даремно існує прислів'я, що

Туристи, які перетинають перепускний пункт «Дитятки», у свою чергу, отримують інформацію про зону відчуження, територію якої вони прямують до ЧАЕС. У цілому, до базового маршруту входить відвідування багатьох об'єктів: від захисних споруд на випадок надзвичайних ситуацій до місцевої їдальні. Гості знайомляться з основними приміщеннями 3-го енергоблока, з яких відбувалося керування реактором, оглядають системи енергоблока. Окрім того, всі охочі можуть побачити в дії інтегровану автоматизовану систему контролю об'єкта «Укриття», що зараз контролює стан об'єкта, та дізнатися більше про новий безпечний конфайнмент (НБК).

Під час проведення турів значна увага приділяється заходам безпеки. Відвідувачі забезпечені усіма необхідними засобами індивідуального захисту та проходять обов'язковий дозиметричний контроль.

Відділ інтегрованого поведження з РМ. Серпень-2018

Відділом інтегрованого поведження з радіоактивними матеріалами в серпні 2018 року в частині дотримання вимог норм, правил і стандартів з ядерної безпеки, обліку і контролю ядерних матеріалів і реалізації гарантій МАГАТЕ на ДСП «Чорнобильська АЕС» виконувалися наступні поточні та планові роботи:

Забезпечення ядерної безпеки, облік і контроль ядерних матеріалів та реалізація гарантій МАГАТЕ

Ядерна безпека

Протягом звітного періоду під час зберігання відпрацьованого ядерного палива (ВЯП) у сховищі відпрацьованого ядерного палива «мокрого» типу (СВЯП-1) забезпечувався контроль за розташуванням відпрацьованих тепловиділяючих збірок (ВТВЗ) у басейнах витримки.

За регламентних умов зберігання ВЯП забезпечується неперевищення значення ефективного коефіцієнту розмноження нейтронів - 0,95 за умов нормальної експлуатації та при проектних аваріях.

Протягом звітного періоду порушень та зауважень з питань ядерної безпеки не виявлено.

Дотримання гарантій МАГАТЕ

В рамках виконання задачі по забезпеченню гарантій МАГАТЕ протягом звітного періоду виконувались обходи та огляди устаткування МАГАТЕ з метою визначення цілісності і невтручання в системи збереження та спостереження МАГАТЕ в приміщеннях СВЯП-1 і об'єкті «Укриття». Під час обходів обладнання МАГАТЕ на предмет розміщення, зовнішнього вигляду систем (цілісності), спрямованості відеокамер на необхідний сектор огляду, наявності додаткового освітлення штатними прожекторами систем МАГАТЕ зауважень не виявлено.

У звітному місяці відбувся технічний візит інспекторів МАГАТЕ на установки RKCS та RKC4. Ними встановлено нове обладнання на об'єкті "Укриття" та проведено модернізацію обладнання, існуючого у СВЯП-1.

Також у звітному місяці відбулася неоголошена інспекція МАГАТЕ у СВЯП-1 (установка RKCS). В рамках інспекції було виконано перевірку облікової документації установок RKCS.

На час проведення технічного візиту та інспекції МАГАТЕ персоналом групи обліку та контролю ядерних матеріалів ВІП РМ була забезпечена належна інженерно-технічна підтримка робіт фахівців МАГАТЕ на майданчику ДСП ЧАЕС. Зауваження відсутні.

Забезпечення обліку та контролю ядерних матеріалів на ЧАЕС

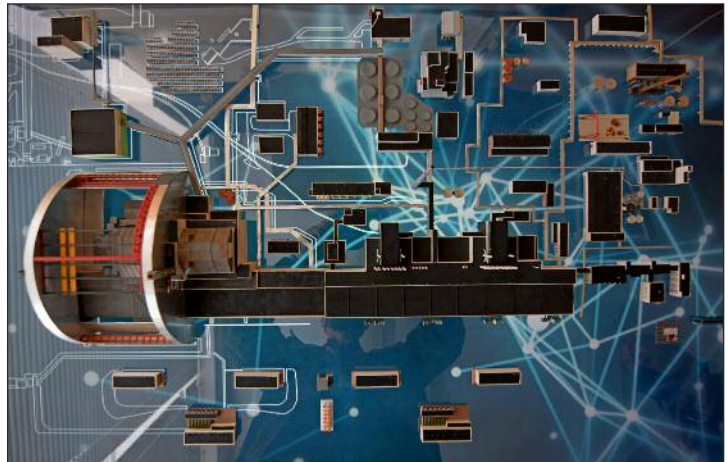
З метою підтримання у належному стані і удосконалення інфраструктури забезпечення безперервності обліку та контролю ЯМ в зонах балансу матеріалу ДСП ЧАЕС персоналом групи обліку і контролю ядерних матеріалів відділу інтегрованого поведження з радіоактивними матеріалами проводились роботи з обліку ЯМ.

Перераховані вище роботи виконуються власними силами ВІП РМ.

Інформацію надав начальник ВІП РМ Олексій Мясников

Новый макет Чернобыльской АЭС

В одном из помещений 3-го этажа АБК-1 ЧАЭС идёт работа над абсолютно новым макетом промышленной площадки Чернобыльской АЭС. Проект стартовал 2 года назад и сейчас находится на завершающем этапе.

Изначально макетчики должны были всего-лишь обновить старый макет станции, расположенный в Макетном зале на АБК -1. Разумеется, у этого макета была своя изюминка – он показывал, какой должна была быть Чернобыльская АЭС, если бы не было аварии: с достроенными блоками третьей очереди, полноводным прудом, двумя градирнями и без «Укрытия» и Арки НБК. Однако к моменту начала реконструкции он прослужил уже 30 лет, обветшал и морально и фактически устарел. Изучив все «за» и «против», авторы отказались от идеи реконструкции в пользу создания принципиально нового макета, который отображал бы современную ЧАЭС и предоставлял возможности для интерактива.

Новый макет выполнен на акриловом листе и установлен горизонтально на экране телевизора, на котором транслируется анимированная презентация строительства арки. Параллельно с этим в режиме слайд-шоу демонстрируются фотографии, отображающие, как это происходило в реальности. Презентацию можно дорабатывать, и со временем каждый цех сможет сделать свою, показав, например, систему электроснабжения, обращение с РАО, отработавшим ядерным топливом и т. д. Кроме того, данная версия макета хороша тем, что презентацию можно сделать на английском или любом другом языке буквально за 10 минут.

Новый макет покажет посетителям станции сверхдетализированные объекты площади (вплоть до ржавчины на металлических элементах зданий). Он дает возможность изобразить всё, что происходит или находится на станции, — от полуторачасовой перевозки РАО до 4-летнего строительства арки НБК, от пешеходных маршрутов до железнодорожных путей.

Проект можно назвать народным, ведь Чернобыльская АЭС, как предприятие, на создание макета не потратила ни копейки! Он сделан за счет добровольных взносов работников станции.

На данный момент идет создание защитного кожуха над макетом. По окончании этой работы проект будет готов к презентации, которая ориентировочно планируется ко Дню энергетика.

«Чорнобиль: територія змін»

У віденському офісі ООН у рамках 62-ї Генеральної Конференції МАГАТЕ відбулося урочисте відкриття міжнародної виставки, яка триватиме до 21 вересня.

Частина експонатів виконана цілком власними силами спеціалістів ЧАЕС або за їх безпосередньої участі. Об'ємний напівпрозорий макет об'єкта «Укриття» та Арки нового безпечного конфайнмента, встановлений на мультимедійному майданчику, дає можливість відвідувачам дізнатися про історію створення цих об'єктів, отримати додаткову інформацію та оцінити їх масштаби. Застосунок додаткової реальності «Арка AR» розкриває можливості ІТ-технологій для ознайомлення з унікальними технологічними об'єктами. Інформаційна листівка, видовий фільм про ЧАЕС та інші матеріали доповнюють експозицію.

За прогнозами захід відвідає понад 5000 гостей, серед яких міжнародні експерти, співробітники Секретаріату МАГАТЕ та учасники Генеральної Конференції.

Розпочала роботу 62 сесія Генеральної Конференції МАГАТЕ

17 вересня 2018 року у м. Відень (Республіка Австрія) розпочала роботу чергова 62-а сесія Генеральної Конференції МАГАТЕ.

Протягом сесійного тижня уповноважені делегації країн-членів Агентства обговорюватимуть ключові питання діяльності організації, серед яких схвалення бюджету Агентства на 2019 рік, визначення пріоритетів за програмами діяльності щодо забезпечення ядерної та радіаційної безпеки, безпеки відходів, ядерної захищеності.

Країни будуть обговорювати результати проведеної в 2017 році Агентством верифікаційної діяльності та напрямки підвищення ефективності існуючої системи гарантій, перспективи розвитку сучасної науки і технологій, програм технічного співробітництва, тощо. На початку засідання країни-учасниці односпайно підтримали призначення Президентом Генеральної конференції представника від Східноєвропейської групи країн.

Учасники Генеральної конференції заслухали звернення від імені Генерального Секретаря ООН, Генераль-

ної безпеки та висловити оцінку діяльності Агентства за усіма напрямками.

Україну на Генеральній Конференції представляє офіційна делегація на чолі

Г.Плачков підкреслив вагомий результат МАГАТЕ у виконанні визначених статуту завдань в сфері нерозповсюдження, забезпечення ядерної безпеки та захищеності. Пан Плачков подякував МАГАТЕ за незмінну позицію щодо визнання АРК Крим невід'ємною частиною території України.

Україна була однією з країн-засновниць МАГАТЕ і активно підтримує Агентство у його програмах та ініціативах. Зокрема важливими для України є проекти в рамках Програми Технічного Співробітництва спрямовані на підтримку реалізації заходів зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та поведження з РАВ. Саме тематика перетворення Чорнобильської АЕС на екологічно безпечну систему стала темою цьогорічної виставки України, що відкрилась за підтримки МАГАТЕ на полях Генеральної конференції: «Чорнобиль: територія змін». В церемонії відкриття виставки участь взяли члени делегації України, запрошені делегації країн-членів МАГАТЕ, співробітники та гості Віденського міжнародного центру. В привітальному слові Виконуюча обов'язки Генерального Директора МАГАТЕ пані Мері Еліс Хайвард зазначила: «Дуже важливо інформувати як професіонала, так і пересічного громадянина про такі аварії та їх наслідки, аби упередити аналогічні техногенні катастрофи в майбутньому, і особливо приємно, що територія, постраждала внаслідок аварії, розвивається».

ного Директора МАГАТЕ та новообраного Президента Генеральної конференції, після чого розпочались загальні дебати країн-членів МАГАТЕ. Дебати, що тривали протягом усього робочого дня, дали нагоду уповноваженим представникам 43 делегацій країн-членів представити основні національні досягнення в сфері мирного використання атомної енергії, оцінити зусилля світової спільноти з впровадження заходів спрямованих на підвищення рівня ядер-

з Головою Державної інспекції ядерного регулювання України Г. Плачковим. До складу делегації входять представники Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, Верховної Ради України, Державного Агентства з управління зоною відчуження, Чорнобильської АЕС, Адміністрації Президента України, ДП НАЕК «Енергоатом», ДП ДНТЦ ЯРБ.

У своєму виступі в ході загальних дебатів Голова Держатомрегулювання

Обережно - змії!

Ознаки укусу змії

Якщо вкусила гадюка, то на місці укусу залишаються сліди двох отруйних зубів (рідше – одного) – кровоточиві ранки, що віддалені одна від одної на 1-1,5 см. Укуси неотруйних змії мають зовсім інший вигляд: на шкірі помітна дуга із багатьох дрібних подряпин.

У місці потрапляння отрути спочатку відчувається свербіння, а за 10-15 хвилин починає розвиватися набряк у вигляді пухирців, наповнених рідиною, також можливий крововилив. Ці ознаки досягають свого максимуму через 10-12 годин із моменту укусу. Пульсуючий біль у місці укусу, як правило, незначний. Злегка болісні лімфатичні вузли.

Зазвичай картина отруєння цим і вичерпується, але у низці випадків захворювання протікає більш важко. Хворий відчуває запаморочення, нудоту, страх, можливе (особливо при значних набряках) падіння артеріального тиску і непритомність. Проте, у нормі вже через 10-15 годин стан потерпілого стабілізується, а, приблизно, із закінченням другої доби починається швидке зменшення набряку. Через 3-10 днів зникають усі зовнішні прояви хвороби.

Важкість отруєння залежить від різних факторів:

- від розміру змії;
- від віку і ваги потерпілого, тому що токсичність співвідносна кількості отрути на кілограм маси укушеного;
- від сезону: восени токсичність і кількість отрути найвища;
- від близькості місця укусу до магістральних кровоносних судин: укус в області обличчя і шиї особливо небезпечний;
- від стану здоров'я постраждалого: у групу підвищеного ризику входять люди, які страждають серцевою недостатністю, алергічними захворюваннями, патологією нирок, а також емоційно неврівноважені натури.

Допомога при укусах змії

Протягом 5-10 хвилин, закусивши зубами шкіру, енергійно відсмоктувати або витиснути отруту з ранок, спльовуючи кров, але в жодному разі не ковтаючи її. Рот при цьому бажано періодично прополіскувати водою. Якщо до цього заходу вдається не пізніше 3-5 хвилин з моменту укусу, то зазвичай вдається видалити до 40% отрути, котра не встигла потрапити в кровотік. При цьому в ротовій порожнині не повинно бути ранок та каріозних зубів. Після цього необхідно продезінфікувати місце укусу — йодом, одеколоном, горілкою і т.п.

Також потрібно:

- зняти з ураженої кінцівки обручку, браслети, щільний одяг і взуття;
- по можливості, багато пити. В перші 2 години після укусу варто вжити не менше 3-4 літрів рідини (води, молока, не міцного солодкого чаю);
- перемістити потерпілого, якщо є можливість, у прохолодне затінене місце. Здійснювати тривалі переходи по спеці небезпечно і небезпечно. Краще, якщо вдасться, забезпечити потерпілому повний спокій.

Після укусу КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:

- піддаватися паніці, оскільки хвилювання стимулює прискорення серцевого ритму, а це, у свою чергу, сприяє швидкому проникненню отрути в кров. Дихайте повільно і глибоко;
- накладати на уражену кінцівку джгут;
- робити надрізи в місці укусу або припікати ранки;
- обробляти місце укусу розчином марганцевокислого калію (марганцівки) або господарського мила;
- вживати алкоголь;
- займатися фізичною працею.

Для профілактики укусів гадюки застосовувати найпростіші запобіжні заходи:

- йдучи до лісу, одягати щільні штани, котрі заправляти у високе взуття;
- бути особливо уважними перед тим, як ступати у зарослі ями; користуйтеся палицею, щоб перевіряти зарослі ділянки;
- не намагайтеся впіймати гадюку або іншу невідому змію;
- при ночівлі в полі або лісі уникайте розташування біля колоній миш-полівок та інших гризунів, брустверів окопів, чагарнику, трухлявих пнів, дерев з дуплами, біля входу до нори або печери — тобто улюблених місць полювання гадюк;
- щільно закривайте вхід до намету, щоб змія не могла туди заповзти;
- переміщуючись лісом, полем в темний час доби користуйтеся ліхтарем. Світло відлякує змії і допомагає вам виявити їх на вашому шляху;
- вирушаючи на сімейний пікнік, риболовлю, збір грибів чи ягід, не полінують провести відповідну бесіду з дітьми.

Відділення ОЗ НС по ДСП ЧАЕС

Новини ЧАЕС

Засновник - державне спеціалізоване підприємство "Чорнобильська АЕС"

Новини ЧАЭС

Відповідальний за випуск:

Тетяна Грива

Над номером працювали:

Майя Руденко, Дмитро Корчак,

Тетяна Рабчевська

Тел.: 4-31-02, 4-31-97

E-mail: m.rudenko@chnpp.gov.ua

Газету засновано у 1995 році.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Кі №830

від 11 листопада 2004 року